

Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Етнологія» – навчальна дисципліна, яка охоплює основну проблематику сучасної етнологічної науки, зокрема процеси антропо- і етногенезу, роль етнічного фактора в еволюції світової культури, особливості етнічних світоглядів та етнічної поведінки, форми і способи взаємодії між етносами, причини конфліктів між ними та шляхи їх запобігання.

Метою викладання дисципліни «Етнологія» є засвоєння студентами мовних спеціальностей знань про основні види й тенденції виникнення, розвитку і функціонування етнічних спільнот, культурних цінностей, світоглядних орієнтирів, а також специфіки їх мовної репрезентації.

Грунтовне вивчення зазначених питань зумовлено практичними вимогами до рівня підготовки спеціалістів з вищою освітою, які працюватимуть у перекладацькій сфері.

Основні завдання вивчення курсу «Етнологія»:

- сформуванню уявлення студентів про етнологію як науку, її об'єкт, предмет, мету й завдання, методи дослідження, спектр проблем, що вивчаються;
- ознайомити студентів з історією, видатними представниками та сучасним станом етнологічних досліджень;
- розглянути зв'язки етнології з іншими дисциплінами гуманітарного циклу (історією, археологією, культурологією, релігієзнавством, соціологією, антропологією тощо) та філологічного спрямування, зокрема, з етнолінгвістикою, лінгвокультурологією, соціолінгвістикою, регіональною (ареальною) лінгвістикою, порівняльно-історичним, зіставним та типологічним мовознавством, історією англійської мови;
- надати відомості про типологію етнічних спільнот, культур і мов за різними критеріями (генетичним, географічним, культурологічним, соціолінгвістичним);
- сформуванню у студентів уявлення про співвідношення та кореляцію між розвитком мовної та культурної систем етносу;
- схарактеризувати сучасну етнолінгвістичну ситуацію в світі, ареали розповсюдження мовних сімей та груп;
- виявити взаємозалежність процесів етнічного та мовного розвитку;
- визначити ареали найбільшої концентрації мов та ареали, де мови знаходяться під загрозою вимирання;
- окреслити механізми становлення англійської мови як поліетнічної системи;
- розглянути статус англійської мови у світі та сучасні тенденції її розвитку в глобальному вимірі.

Засвоєння навчальної програми передбачає самостійне поглиблене вивчення студентами додаткових джерел і реферування рекомендованої автентичної наукової літератури; підготовку індивідуального завдання;

виконання студентами денної форми навчання контрольних робіт. Вивчення курсу завершується складанням заліку.

Викладання курсу здійснюється іноземною мовою (англійською) на рівні B2, що відбиває останні тенденції новітньої вищої освіти України, впливає і на вдосконалення іншомовних комунікативних навичок студентів, і на поширення серед них іншокультурних цінностей, виробленню толерантності до представників різних етнічних груп, у подальшому сприятиме академічній мобільності студентів.

Практичне оволодіння матеріалом поєднується з загальноосвітніми та виховними завданнями. Автентичний характер навчальних матеріалів, їхня тематика й трактування їх змісту сприяють ідейно-світоглядному та естетичному вихованню студентів, формують професійну мотивацію, розвивають творче осмислення, особисте відношення й громадську активність студентів.

Згідно з вимогами освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми, студенти повинні досягти таких результатів навчання (**компетентностей**): розуміння значення етнічних спільнот і культури як форм людського існування; вміння керуватися особливостями регіональної культури та принципами толерантності, діалогу й кооперації; вміння застосовувати інформацію етнологічного, культурологічного й лінгвокраїнознавчого характеру у навчальній, професійній та культурно-просвітницькій діяльності, здатність працювати в колективі, толерантно сприймаючи соціальні, етнічні, конфесійні та культурні відмінності.

За підсумками вивчення курсу студент має оволодіти певними практичними вміннями та навичками, зокрема:

знати:

- термінологічний апарат етнології, її предмет, об'єкт, мету, завдання, основні методи і проблеми етнологічних досліджень;
- основні етапи виникнення й становлення етнології як науки, її сучасний стан та актуальні проблеми, визначних представників та їх внесок у розвиток етнологічних студій;
- дефініції основних понять етнології (етнос, субетнос, суперетнос; раса; нація, плем'я; культура, цивілізація; мовний тип, генетична спорідненість, мовна сім'я, мовний ареал; етнографічний атлас, етнічний ареал, лінгвістичний атлас, мовний ареал, ізоглоса; поліетнічна мова, національний варіант, піджин, креол тощо);
- ареали найвищої концентрації мов та ареали розповсюдження мов, які знаходяться під загрозою зникнення;
- типології рас, еносів, культур і мов за різними критеріями;
- таксономію територіальних та соціокультурних варіантів англійської мови;
- специфіку й етапи формування поліетнічних мов;
- роль англійської мови як сучасного лінгва-франка, її глобальний статус; типологію варіантів англійської мови;

- походження окремих етнонімів та ключових культурних реалій деяких етносів;

вміти:

- користуватися теоретичною базою етнології, її поняттєво-термінологічним апаратом та новітньою методологією;
- здійснювати аналітичні огляди основних напрямів етнологічної науки;
- користуватися довідковою літературою, систематизувати, конспектувати та реферувати автентичні тексти (наукові статті, монографії) лінгвокраїнознавчого характеру;
- коректно вживати терміни етнології та лінгвокультурології, найменування культурних реалій, що співвідносяться з англійськими країнами;
- проводити багатогранні дослідження етнічних спільнот крізь призму структурного аналізу їх культур та концепцій міжетнічних комунікацій;
- визначати причини етнічних, етнополітичних, етнорелігійних конфліктів і механізми їх врегулювання;
- визначити статус англійської мови в регіонах її розповсюдження (державна мова, одна з державних мов, регіональний варіант тощо);
- пояснювати генетичну спорідненість мов, визначати мовний тип;
- користуватися лінгвістичними й етнографічними атласами; оцінювати етнічну картину світу, визначати етнографічні ареали й різновиди мовних ізоглос;
- користуватися етнографічним атласом та електронною базою даних Ethnologue; аналізувати соціальний статус, генетичну приналежність і типологічні параметри певних мов, етнічний склад їх носіїв;
- користуватися у практичній (професійній, науковій, громадській) діяльності основними принципами співіснування традиційних і модернізованих культур;
- об'єктивно і неупереджено оцінювати політичні, етносоціокультурні проблеми, перешкоди на шляху інтеграції України у світове співтовариство та прогнозувати способи їх подолання.
- підвищувати рівень власної етнополітичної культури, пропагувати етнічну толерантність і злагоду.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Етнологія» має тісні зв'язки з нормативними теоретичними дисциплінами циклу професійної підготовки перекладознавців (Вступ до мовознавства, загальне мовознавство, регіональне варіювання мови, історія англійської мови, лексикологія, лінгвокраїнознавство) та дисциплінами загальногуманітарного спрямування (культурологія, всесвітня історія, історія англійських країн, етнографія, релігієзнавство, антропологія, археологія, фольклористика).